

STUDIU DE CAZ: Cum a reușit o comunitate să aducă *Fiecare copil în școală*

De obicei, numărul total de copii înscriși la școală la începutul lunii septembrie se diminuează treptat pe parcursul anului. Unii se mută la alte școli, alții, în special cei săraci, frecventează rar sau abandonează. În satul Castelu s-a întâmplat exact invers. Pe 14 septembrie 2009 erau 32 de copii înscriși în clasa I și 120 la grădiniță. În luna iunie 2010, 46 de copii au terminat clasa I și 180 mergeau la grădiniță.

Aproximativ 20% din cei 5000 de locuitori ai comunei Castelu, județul Constanța, trăiesc sub pragul de sărăcie. Familiile cele mai sărace locuiesc pe străzile Garoafelor, Sălciilor și la Fermă. În cele 60 de locuințe din zonă trăiesc în jur de 350 de oameni. Marea majoritate dintre ei nu au acces la utilități publice, iar străzile sunt abia niște drumuri de pământ bătătorite. Pentru gătit și igienă personală, oamenii iau apă dintr-un canal de drenaj aflat în apropiere.

Majoritatea familiilor care trăiesc pe aceste străzi se consideră turci, dar atât comunitatea turcă din localitate, cât și românii îi consideră „țigani”. Adulții vorbesc în comunitate un dialect al limbii turce. În consecință, când merg la școală, mulți dintre copiii lor nu înțeleg limba română. Fiind săraci, fie încep școala la o vârstă prea înaintată, fie nu merg deloc, fie frecventează sporadic. Aceia care se înscriu la școală sunt de regulă nepregătiți și nu pot

recupera, având performanțe slabe sau abandonând în cele din urmă școala, adesea după numai patru sau cinci clase.

Antoneta Prodan, directorul școlii din Castelu, era conștientă de faptul că acei copii care beneficiază de educație preșcolară de calitate au rezultate mai bune la școală decât colegii lor care iau prima dată contact cu mediul școlar abia la vârsta de șapte, opt sau chiar nouă ani. Știa, de asemenea, că mulți dintre copiii cei mai săraci din localitate nu mergeau la grădiniță, începeau școala la vârste prea înaintate, aveau frecvență redusă și renunțau la școală înainte de a ajunge în clasa a V-a. În același timp, Mariana Mușat, directorul grădiniței, încuraja familiile sărace să își trimită copiii la grădiniță, dar cu rezultate limitate.

Comunitatea din Castelu nu avea resursele umane, financiare sau conceptuale pentru a rezolva această problemă complexă. După ce doamna Prodan a văzut anunțurile campaniei „Școala te face mare” la televizor în vara anului 2009, a apelat la Asociația Ovidiu Rom pentru a identifica soluția. Maria Gheorghiu, director executiv, a vizitat școala și comunitatea din Castelu la sfârșitul lunii august, pentru a evalua în ce mod metodologia în patru pași se putea aplica în sprijinul acestor copii.

Metodologia Ovidiu Rom în 4 pași pentru a aduce *Fiecare Copil în Școală*

1. Intervenție la nivelul comunității

În urma mai multor vizite la fața locului, în care a discutat cu diferite persoane-cheie, printre care și părinți locuind pe străzile Garoafelor și Sălciilor, Maria Gheorghiu a facilitat realizarea unui parteneriat public-privat între școală, grădiniță, autoritățile locale, un ONG local – Fundația Porți Deschise – și Inspectoratul Școlar Județean Constanța. La prima întâlnire s-a format un Grup de acțiune locală, cuprinzând directorii școlii și grădiniței din Castelu, primarul comunei, șeful secției de poliție locală, asistenta socială, un membru al Consiliului local, un reprezentant al comunității și reprezentanți ai celor două religii dominante în zonă: preotul ortodox și imamul. După mai multe discuții despre problemele existente și soluțiile propuse de

Ovidiu Rom, Grupul de acțiune locală a decis să își asume responsabilitatea pentru eliminarea decalajului educațional în curs de agravare dintre copiii romi-turci și ceilalți copii din comună prin demararea proiectului de interes public local *Fiecare Copil în Școală* – Castelu.

În septembrie, Ovidiu Rom a desfășurat o campanie de recrutare, pentru înscrierea la școală a tuturor copiilor în vârstă de peste 7 ani. Membrii Grupului de acțiune locală au mers din ușă în ușă pentru a-i încuraja pe părinți să își trimită copiii la grădiniță, iar pe cei peste 6 ani, la școală. Elisabeta Kubassek, de la Fundația Porți Deschise, a mers prin comunitate cu un megafon, anunțând

părinții că porțile școlii sunt deschise: „Educația este gratuită. Vă putem ajuta cu hainele, încălțăminte și rechizitele de care aveți nevoie.”

Primii copii au început să vină la școală de a doua zi, dar procedurile administrative s-au dovedit un proces anevoios, care s-a întins pe perioada câtorva săptămâni. În cele din urmă, s-au conturat două soluții:

Acțiunea imediată: Ca urmare a campaniei de recrutare, copiii cu vârste între 6 și 9 ani care nu mergeau la școală au fost identificați și încriși în clasa I. Aceasta a determinat formarea unei noi clase I, cu 19 elevi, alături de celelalte două clase I care existau deja. Din lipsă de spațiu, cele trei clase I au învățat cu rândul câteva luni în clădirea reamenajată a unei foste benzinării aflate peste drum de școală. Nu a fost o soluție perfectă, dar în acest fel au mers cu toții la școală.

În septembrie, administrația locală a oferit îmbrăcăminte și încălțăminte pentru cei 19 elevi noi și alți 14 elevi din celelalte clase I provenind din familii foarte sărace. Ovidiu Rom a plătit salariul noii învățătoare în luna octombrie. Din noiembrie, Inspectoratul Școlar Județean a alocat fonduri pentru postul normat. În ianuarie 2010, Grupul de acțiune locală a inaugurat Centrul de Resurse Caleidoscop și alte două săli de clasă într-o clădire nouă. Finanțat de Carrefour* și amenajat de Ovidiu Rom, Caleidoscop și-a deschis porțile pe 29 ianuarie, oferind copiilor un mediu de învățare modern și atractiv. Tot aici a demarat și programul de teme pentru copiii săraci, finanțat de Ovidiu Rom și implementat de noua învățătoare de la clasa I.

Soluții strategice: În luna ianuarie, când problema spațiului s-a rezolvat, Grupul de acțiune locală și-a concentrat atenția asupra copiilor de vârstă preșcolară care locuiau în zonă. Având în vedere numărul mare de copii, directorul școlii a cerut sprijinul unuia dintre consilierii locali care urmasese în 2007 cursul de formare ca mediator școlar, dar nu fusese angajat pe acest post. Lucrând împreună, mediatorul școlar și Ovidiu Rom au identificat alți 80 de copii cu vârste între 3 și 10 ani pe care i-au înscris la grădiniță și școală. Cu sprijinul finanțării oferite de Carrefour, Ovidiu Rom a putut plăti salariul mediatorului școlar, cu promisiunea autorităților locale ca din septembrie 2010 acesta să fie inclus în bugetul local. De asemenea, Ovidiu Rom a oferit rechizite tuturor celor 80 de copii preșcolari recrutați.

2. Măsurile educaționale

Formarea cadrelor didactice

Pentru a pregăti cadrele didactice să lucreze cu un număr atât de mare de copii fără nici o experiență școlară anterioară și cu bariere lingvistice atât de mari, Ovidiu Rom a organizat patru ateliere de pregătire. Formarea oferită de Ovidiu Rom se concentrează pe aplicarea la clasă a noilor teorii ale învățării. Cadrele didactice sunt de asemenea pregătite să lucreze cu pachetele educaționale Ovidiu Rom, a căror piesă de rezistență este o carte-caiet de 48 de pagini color, Comoara din Orașul celor opt oglinzi, structurată pe mai multe planuri: carte de poveste, caiet de exerciții de scriere, culegere de aplicații și jurnal de învățare.

Drumul spre grădiniță

Ovidiu Rom a ajutat cadrele didactice din Castelu să implementeze modulul „Șotron”, destinat familiarizării copiilor și părinților care nu au fost la rândul lor niciodată la grădiniță atât cu beneficiile, cât și cu rigorile zilnice ale educației timpurii. Șotron include: un tur ghidat al grădiniței, pentru copii și familia lor, cursuri de grădiniță oferite o

Foto: Elena Mocanita & Iolanda Burtea & Amarjit Sidhu

*Carrefour a „adoptat” școala din Castelu

Metodologia Ovidiu Rom în 4 pași pentru a aduce Fiecare Copil în Școală

dată pe săptămână și înscrierea pe parcursul anului școlar pentru a facilita integrarea imediată a copiilor identificați.

Programul școală-după-școală

Sesiunile zilnice cu durata de două ore reunesc 30 de elevi de clasa I (cei 19 recrutați după începutul școlii și alți 11 identificați de învățătoare ca având nevoie de ajutor suplimentar). Acestea oferă copiilor cu dificultăți de învățare posibilitatea de a-și face temele într-un mediu atractiv și potrivit pentru studiu, de a beneficia de ajutorul de care au nevoie și de a primi un supliment nutritiv.

Atelierele de Vară

Atelierele de Vară au rolul de a ajuta copiii dezavantajați să se pregătească pentru grădiniță și școală, sprijinindu-i în același timp și pe părinții lor să se familiarizeze cu mediul școlar. Ovidiu Rom oferă materialele educaționale, iar un ONG local nou înființat asigură gustările. Pe parcursul atelierelor sunt introduse și consolidate competențele de bază în comunicare și gândire.

3. Implicarea și sprijinirea familiilor

Poate cel mai important factor în aducerea fiecărui copil din Castelu la grădiniță sau la școală a fost atitudinea primitoare a directorilor celor două instituții. Acestea au sprijinit activ familiile sărace la înscriere, iar consiliul local a asigurat necesarul de îmbrăcăminte și încălțăminte.

Stimulente pentru îmbunătățirea frecvenței

Ovidiu Rom a stimulat părinții săraci să își trimită copiii la școală zilnic prin oferirea de tichete sociale în valoare de 50 de lei lunar pentru prezența 100% la orele de curs. În toate comunitățile în care Ovidiu Rom a implementat această strategie, frecvența școlară a copiilor a crescut semnificativ. Ovidiu Rom a inițiat programul în octombrie 2009 cu 30 de familii beneficiare. Criteriile de selecție au fost venitul pe membru de familie (sub pragul de sărăcie), situația locativă și nivelul de educație al părinților. Înainte de includerea în program, fiecare familie identificată a fost vizitată de un reprezentant al Ovidiu Rom și de mediatorul școlar. După identificarea tuturor beneficiarilor, s-a organizat o întâlnire pentru a li se explica acest program:

• copiii trebuie să aibă o frecvență de 100%, cu excepția cazurilor în care sunt bolnavi și aduc scutire medicală, trebuie să obțină calificative satisfăcătoare la școală și aprecieri pozitive referitoare la comportament

• pentru a primi tichetele sociale, părinții elevilor de clasa I trebuie să participe la întâlnirile lunare cu părinții. Dacă lipsește, părintele trebuie să aștepte întâlnirea din luna următoare pentru a le primi. Pentru a evidenția importanța rezultatelor școlare și nu numai a simplei prezențe, părinții copiilor cu rezultate foarte bune primesc în plus 50 de lei lunar.

Rechizite, uniforme și gustări

Din bugetul local, primăria a distribuit îmbrăcăminte și încălțăminte pentru fiecare copil din grupul-țintă, iar Carrefour a asigurat gustări pentru copiii care au participat la programul școală-după-școală.

Sănătate

Prima copilărie este cea mai bună vârstă pentru depistarea problemelor legate de sănătate, dantură, vedere sau vorbire, pentru că acum pot fi tratate pentru a preveni transformarea lor în deficiențe permanente. O componentă esențială a metodologiei Ovidiu Rom este asigurarea accesului la asistență medicală specializată pentru toți copiii pe care îi recrutăm pentru școală. Copiii proveniți din familii sărace prezintă riscuri mai mari de a avea probleme de sănătate, și de aceea de a lipsi de la școală din cauza unor probleme minore de sănătate. La examinarea copiilor nou recrutați, asistenta medicală a descoperit că mulți dintre ei aveau pediculoză. Aceasta este o problemă frecvent întâlnită acolo unde nu există apă curentă, și afectează frecvența școlară contribuind la marginalizarea copiilor în cauză de către colegii lor, cadrele didactice și părinții celorlalți copii. Mediatorul școlar a obținut câteva flacoane de soluție pentru tratarea pediculozei de la Fundația Porți Deschise și de la Direcția Județeană de Sănătate Publică din Constanța, astfel problema a fost soluționată doar temporar. Lipsa unei intervenții strategice din partea Direcției Județene de Sănătate Publică și a medicului local a fost extrem de dezamăgitoare și a lăsat problema nerezolvată până când Carrefour s-a oferit să cofinanțeze alături de consiliul local costurile amenajării unei surse de apă pentru locuitorii de pe strada Garoafelor.

Foto: Alisa Tarciniu

TICHETE SOCIALE
LUNAR 50 DE LEI
FRECVENȚĂ
FOARTE BUNĂ 94%
DIN COPIII PROVENIȚI DIN
FAMILII FOARTE SĂRACE

4. Sensibilizarea opiniei publice

Educarea părinților

Ovidiu Rom și Fundația Porți Deschise au distribuit calendare școlare părinților, mergând din ușă în ușă și invitându-i la întâlnirea organizată la școală. Au fost necesare mai multe astfel de întâlniri, pentru a da posibilitatea cât mai multor părinți să participe. În cele din urmă, în jur de 30 de părinți au participat la sesiuni conduse de directoarea școlii și asistenta socială din comună, în care au fost explicate proiectul și procedurile. De asemenea, au fost explicate dreptul de bază al copilului de a beneficia de educație și obligația părinților de a-și trimite copiii la școală. În noiembrie 2009, Antena 3 a realizat un material documentar dedicat problemei copiilor și adulților care nu merg sau nu au mers la școală, prezentând felul în care comunitatea locală din Castelu se implică în asigurarea accesului la educație pentru copiii săraci.

„Adoptă o școală”

La balul de caritate de Halloween 2009, a fost lansat programul „Adoptă o școală”, pentru a încuraja companiile să investească bugetele de responsabilitate socială corporatistă în programe care prevăd măsuri pentru educarea generațiilor viitoare. Cu acea ocazie, Carrefour, prima companie care a adoptat o școală, a selectat-o pe cea din Castelu, datorită prezenței sale în județul Constanța. Cei 10.000 de euro donați de Carrefour au acoperit costurile echipării Centrului de Resurse, ale întâlnirilor cu părinții, ale programului de școală- după-școală și ale atelierelor de vară pentru copii. Tichetele sociale au fost plătite de Ovidiu Rom din fonduri colectate la Balul de caritate de Halloween. O plachetă a fost dezvelită la intrarea în școală pentru a marca acest parteneriat pentru educație.

Rezultatele primului an

- Rata de înscriere în clasa I a crescut de la 64% la aproape 100%
- 14 din cei 19 copii recrutați pentru clasa I au trecut în clasa a II-a
- 28 din cei 30 de copii ai căror familii au primit tichete sociale au avut frecvență școlară 100%
- 80 de copii preșcolari au început sau au revenit la grădiniță
- Părinții săraci și-au schimbat percepția asupra „vârstei de începere a școlii” de la 8 sau 9 ani la 3 sau 4!
- Ovidiu Rom și-a rafinat Metodologia în 4 Pași, transformând-o într-un plan de acțiune locală care poate fi extins la scară națională

Acest program a adus pentru prima dată la școală și la grădiniță 63 de copii aflați în situație de risc și a îmbunătățit frecvența școlară a altor 45. Costul de implementare în primul an s-a ridicat la 228 de euro pe copil. Prin comparație, un raport din 2010 al Băncii Mondiale arată că România pierde anual aproape un miliard de euro în productivitate și taxe neplătite de populația needucată și necalificată.

Obiective pentru anul școlar 2010 – 2011

Pentru că succesul școlar depinde în atât de mare măsură de o educație timpurie de calitate, Ovidiu Rom și Grupul de acțiune locală se concentrează pe înscrierea la grădiniță a tuturor copiilor din Castelu cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani.

Costuri directe în perioada septembrie 2009 - august 2010:

Ovidiu Rom:	13,000 €	Tichete sociale, cheltuieli de deplasare, formare, caiete de exerciții
Consiliul Local:	1,500 €	Îmbrăcăminte și încălțăminte
Carrefour:	10,000 €	Echiparea centrului de resurse, gustări, salariile învățătoarei și mediatorului școlar, seturile pentru atelierelor de vară
Total	24,500 €	Notă: Ovidiu Rom, Consiliul local și Fundația Porți Deschise au contribuit de asemenea cu timpul angajaților și resurse organizaționale care nu au fost incluse în calcularea costurilor.

Dacă știi un copil care nu merge la grădiniță sau la școală, ajută-l!

Sună la
021 308 20 35*

*Apel cu tarif normal